

HÖRNSTENEN

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND
HÖRNSTENEN ÄR KRISTUS JESUS SJÄLV (EF 2:20)

3/2021

VÄLSIGNAD SOMMAR
TILL ALLA!

TROHET I DET LILLA

I vår tid skall allt underställas människans fria val. Detta synsätt smittar lätt av sig också på det andliga livet. Kristendomen blir då som en konditorihylla där vi väljer de godaste bakelserna medan de andra får bli kvar i hyllan. Detta föder fram en självgjord klipp-och-klistra kristendom som i allt slätar medhårs men som inuti ekar ihåligt.

Men vi har inte själva hittat på den kristna tron och vi kan inte ens själva utforma den. I stället har den givits åt oss. Därför borde vi sträva efter att så bra som möjligt bevara den i dess ursprungliga och uppenbarade gestalt.

Kristendomen är en helhet där den kristna trons olika delar stöder varandra och hänger ihop med varandra. Den är som ett korthus där det är svårt att ta bort ett kort utan att hela huset rasar samman. När man i någon läropunkt är flexibel och ger efter för yttre krav så inverkar det ohjälpligt på allt annat också.

Ätminstone står det klart att kraven utifrån aldrig tar slut. Om man ger sig in på anpassningens väg blir det aldrig någon ände på förändringarna i den kristna tron. När man börjar slipa bort vissa punkter i den kristna tron som uppfattas som lite besvärliga, kommer man i något skede att märka att den ursprungliga versionen inte längre finns.

I stället för att försöka bygga en kristendom som ser ut som oss själva borde vi vara trogna i det lilla. Jesus säger ju att ”den som är trogen i smått är också trogen i stort, och den som är ohederlig i smått är också ohederlig i stort.”

(Luk. 16:10). Många gånger mäts vår trohet till Guds ord i de punkter som verkar mindre betydelsefulla och som inte nödvändigtvis hör till de mest centrala.

Vi skall alltså inte fråga vad allt jag kan slipa bort för att kristendomen enligt mig skulle se bättre ut, utan snarare, hur kan jag hitta en möjligast äkta och autentiskt kristen tro och vara den trogen. Kanske Jesus då säger: ”Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!” (Matt. 25:21)

SANTERI MARJOKORPI

10.6.2021

(ÖVERS. TOMAS KLEMETS)

STI:S BOKSLUT FÖR ÅR 2020

År 2020 gjorde STI ett förlustresultat på 10 261, 28 euro. Både våra inkomster och utgifter minskade i jämförelse med år 2019. Detta berodde huvudsakligen på det exceptionella Corona-året, vilket avsevärt drog ner på de inkomster som i vanliga fall inkommer via kollekt. På hösten kunde vi hålla nere utgifterna genom att inte anställa en ny forskare, efter det att Timo Eskola gick i pension.

Även om förlusten i euro inte är överdrivet stor, har STI heller ingen egendom eller ekonomisk buffert att falla tillbaka på, varför institutet inte framledes har råd med motsvarande förluster. Framför allt är sommaren en ekonomiskt utmanande period för STI, eftersom hyror och löner skall betalas. Av den anledningen ber vi också

om ekonomiskt stöd till institutet under sommaren. Du kan göra inbetalningar till STI med hjälp av det bankgiro som finns bifogat i denna tidning eller genom att besöka STI:s hemsida och där leta fram det ställe där det står ”Lahjoita”. Du kan också betala in via MobilePay på numret 51533.

I ett tidigare nummer av Hörnstenen berättade vi om våra planer på att anställa en ny forskare från och med hösten. På sitt möte i april beslöt dock STI:s styrelse att vänta med att fatta slutgiltigt beslut i ärendet, och se hur både det ekonomiska läget och Corona-situationen utvecklas under sommaren. Ärendet kommer således att tas upp till ny behandling i september. Vi informerar mer om saken så fort det finns något att informera om.

ÅXPLOCK UR HÖSTENS PROGRAM

Höstterminens öppning och alla tiders bokloppstorg äger rum 1.9 kl. 15–18. Vem som håller öppningsföreläsningen och vad den handlar om kungörs samtidigt som höstens program i sin helhet kungörs.

Föreläsningsserie om väckelserörelserna i en tid av sekularisering

I föreläsningsserien behandlas väckelserörelsernas närhistoria. Hur har väckelserörelserna verkat och hurdana strategier har de valt i en tid av sekularisering och i en kyrka som blir allt mer liberal?

Tisdagar kl. 14–16.

14.9 FT Martti Arkkila: Den evangeliska rörelsen söker sin linje.

21.9 Prof. Jouko Talonen: ”De väckta” (körttiläisyys) i förändring under 1900-talets senare del.

28.9 TD Timo Junkkaala: Var Femte väckelsen en antites till 60-talets radikaliserings?

5.10 Prof. Jouko Talonen: Laestadianismen i det förändrade samhällets utmaningar.

12.10 TD Timo Laato: Bedjarrörelsen under den moderna bibelvetenskapens tidsperiod.

Utöver detta kommer det att ordnas föreläsningsserier om dogmatikens huvudpunkter, liturgi, kyrkobyggnadens teologi samt exegetik. Höstens program publiceras när det står färdigt på STI:s hemsidor, antagligen under juni månad.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
(ÖVERS. JAKOB DAHLBACKA)

INTERVJU MED JOUKO TALONEN SOM BLIR PENSIONÄR

Den långvarige professorn i kyrkohistoria vid Helsingfors universitet Jouko Talonen gick i pension i vår. I tanken på att gå i pension har Talonen tudelade känslor.

-Jag har varit en mycket arbetsinriktad person och emedan jag de senaste veckorna har tömt mitt arbetsrum har jag ännu inte riktigt fått smaka på pensionen. Jag lever i något slag av övergångsperiod, funderar Talonen.

Som pensionär tänker Talonen slutföra forskningsuppgifter som är på hälft och också fortsätta med tidigare projekt. Dessutom verkar han fortfarande inom väckelserörelsen, STI och i kyrkliga aktiviteter.

EN BETYDANDE ARBETSKARRIÄR

Talonen gjorde en betydande karriär vid Helsingfors universitet. Efter många osäkra och korta tidsbundna projekt var det en slags akademisk lyckovinst när han år 1992 fick platsen som yngre forskare på viss tid. Senare öppnades platsen som äldre forskare och slutligen öppnades vägen ända till professor.

I sin karriär har Talonen forskat i väckelserörelser och gjort nya rön i t.ex forskningen om laestadianismen. Av sina övriga forskningar lyfter Talonen fram väckelserörelserna i Tyskland på 1800-talet och framförallt i Lettland.

- Jag har fått vara med om återupplivningen av Lettlands kyrkohistoria. Under min ledning har två Lettländare disputerat i Helsingfors och de för nu facklan vidare

i Lettland, konstaterar Talonen.

DEN TEOLOGISKA FAKULTETEN FÖRÄNDRAS I RIKTNING MOT EN ALLMÄN RELIGIONSFORSKNING

Det finns många trevliga arbetskamrater och studeranden vid universitetet, berättar Talonen. Den akademiska världen är å andra sidan mycket tudelad. Den har också sin egen kamp och insiders som man inte kan undgå där.

Talonen ser att den teologiska fakulteten alltmer håller på att förändras i riktning mot en mer allmän religiös forskning på grund av utvecklingen i samhället och förändringen i kyrkan.

- Detta betyder inte att den traditionella teologiska forskningen inte mera skulle kunna finnas i fakulteten men dess värde och tyngd är inte den samma som förr.

Också bland dem som studerar teologi har det skett en förändring. Allt färre studerande har en bakgrund som väckelse- eller församlingsunga. Man kommer för att studera teologi med många olika motiv och allt mer i allmänbildande syfte, fastän det nog ännu också finns sådana som studerar till präst. Också tudelningen bland de studerande har ökat.

- Om endel studeranden är man tvungen att fundera på hur det är möjligt att de överhuvudtaget har kommit in i den akademiska omgivningen. Andra igen är mycket begåvade och riktiga toppstudenter. Själv har jag under de senaste åren knutit

många goda kontakter med studeranden och där har funnits verkligt smarta studeranden fastän de kommit från mycket olika förhållanden.

KYRKA I FÖRÄNDRING

Förändringen i den evangeliskt lutherska kyrkan har enligt Talonen varit mycket stor under hans tid.

- Jag blev prästvigd för 40 år sedan och ibland känns det att det här numera är en annan kyrka än då.

Människornas fjärmande från kyrkan har skett ofattbart snabbt. Jag vande mig i min ungdom vid att 90 procent av människorna hör till kyrkan. Samtidigt har också polariseringen inom kyrkan växt i många avseenden.

Talonen är mycket intresserad av kyrkans framtid, men medger å andra sidan att han inte är en framtidsforskare utan kyrkohistoriker.

- I ljuset av den nuvarande utvecklingen är det mycket svårt att om 10 år tala om den evangeliskt lutherska kyrkan som en folkkyrka. Kanske kan man tala om en medborgerligt samhällelig kyrka. I de stora städerna börjar situationen vara den att kyrkan är en religiös gemenskap bland många andra, om än störst av dem. På landsbygden har utvecklingen ändå ännu varit en annan. Det är ändå alltid möjligt att Gud kan överraska, bedömer Talonen.

MED I STI (FINLANDS TEOLOGISKA INSTITUT)

I början av 2000-talet var Talonen medlem i STI:s styrelse. Dessutom har han

givit sin arbetsinsats med att ibland hålla föreläsningar på STI. Talonen berättar att han också fört intressanta kyrkopolitiska och teologiska diskussioner med alla STI:s generalsekreterare.

- En viktig uppgift för STI är att vara en samlingsplats och tankesmedja för väckelserörelserna. Det är nödvändigt att det förs en teologisk diskussion som grundar sig på traditionell luthersk bekännelse och förhoppningsvis också en akademisk diskussion, summerar Talonen.

INTERVJU: SANTTERI MARJOKORPI
FOTO: VEIKKO SOMERPURO
(HELSINGFORS UNIVERSITET)
(ÖVERS. PER-OLE HJULFORS)

HERRE LÅT DIN TJÄNARE GÅ I FRID – STIGA HAR KOMMIT HEM!

Prosten Stig-Olof Fernström fick hembud lördagen 8.5.2021. Stiga var en långvarig styrelsemedlem i STI och ledde även arbetsutskottets verksamhet under fyra olika decennier. Han föddes som prästson i Helsingfors år 1941, pappan Frej var en hängiven väckelsepräst, men också morfar Edvin Wirén var präst och uppskattad bibellärare. Morfar Edvins bön i Stigas barndom var att dottersonen skulle bli en bibelmänniska och bibellärare, vilket också fullbordades i Stigas senare liv.

Stiga var en mycket språkkunnig och redan tidigt en berest människa, genast efter studenten for han till USA på stipendiat och senare studerade han både i Tunisien och Israel. Han var djupt kunnig i de bibliska språken men fungerade även som officiell translator för svenska, finska, engelska och franska.

Under studietiden besökte Stiga prosten Urho Muromas hem för samtal och påverkades även av Uleåborgsprofetien om Jesu blods beskydd som inträffade för exakt 60 år sedan år 1961. Efter studierna prästvigdes Stiga år 1968 och gifte sig med sin Stina. Stiga var redan under studietiden med och grundade Studentmissionen i mitten av 1960-talet och han var även verksam i Folkmissionens tidiga år i början av 1970-talet bl.a. som missionssekreterare och bibelskolans rektor. Mellan väckelseuppdragen tjänade Stiga två kortare perioder som präst i Matteus församling i östra Helsingfors. Stigas minnen från väckelsetiderna hann

publiceras i tidskriften Kristet perspektiv där han var tillika redaktionssekreterare i 25 års tid fram till sin sjukdomstid.

Efter splittringen i Folkmissionen landade Stiga i Luthersk Inremission som sände familjen som missionärer via Finska missionsällskapet till Senegal. Stiga verkade i FMS:s tjänst mellan åren 1974-1989 och ännu ett par år mellan 2000-2001. Under 1980-talet slutförde Stiga översättningen av Nya testamentet till sererespråket, hela Bibeln blev utgiven på serere år 2007. Stiga deltog i slutskedet av Gamla testamentets översättning och ännu i början av år 2020 just före coronapandemin bröt ut besökte paret

Fernström sitt Senegal för att ta avsked av vänner och medkristna.

När Stiga och Stina väl hade landat tillbaka i Finland var de trogna Lukas församling i västra Helsingfors. Först tjänade Stiga som kyrkoherdens vikarie men blev snabbt kaplan och ordinarie kyrkoherde från år 1996 fram till sin pensionering år 2006. Förbönsgudstjänsterna som Ulla-Christina Sjöman startat på 1970-talet fick Stigas helhjärtade stöd och efter att Ulla-Christinas steg åt sidan på grund av ålderdom var Stiga en av dem som tog över förbönsgudstjänsterna i Munkshöjden/Munksnäs.

Stiga höll kontakt över språk- och samfundsgränser, han hade ett ovanligt brett kontaktnät på finskt håll men höll även kontakt med de finlandssvenska frikyrkorna inom Keswickstiftelsen som han kallade skämtsamt Finlands minsta stiftelse med en återkommande mötesserie varje höst. Stiga var på många sätt den femte väckelsens nestor på svenskt håll men han anlätades tillika som bibellärare inom den evangeliska rörelsen.

Jag lärde känna Stiga först på STI då jag satt som studeranderepresentant i styrelsen i början av 2000-talet och senare i Lukas församling till vilken min hustru tillhörde och senare även jag. Hösten 2006 gjorde jag min teologpraktik i församlingen och minns Stiga som en lugn och andlig man som uppmuntrade mig och bad med mig när vi samtalade. Stigas avskedsgudstjänst var den första som vår förstfödda dotter deltog i, ett välsignat minne för livet. Vi satt också flera år i samma arbetsgrupp för Kyrk-helg syd, en församlingshelg för våra finlandssvenska väckelserörelser som

landade i Lukas församlings efterträdare Petrus församling på 2010-talet. Stiga läste Bibeln enligt lectio continua och inledde alltid möten med någon senaste läsning och ett gott ord om detsamma. Stiga samlade och donerade frimärken för missionen under många år och när jag sista gången avhämtade frimärken från det fernströmska hemmet före påsken samtalade vid om väckelsens sånger och det stundande uppbrottet. Stiga var trött men redo att möta sin Frälsare, vi avslutade tillsammans med Lasse Lucidors psalm:

Vad är hans kraft? Guds Andes nåd och ledning. Hans levnads kall? En daglig dödsberedning. Vad är hans död? En gång till Faderns hus. Och arvet där? Lycksalighet och ljus. (Psalm 557:8)

TEXT: TUOMAS ANTTILA,
LEKTOR I RELIGION, TEOL.MAG.
FOTO: STI ARKIV

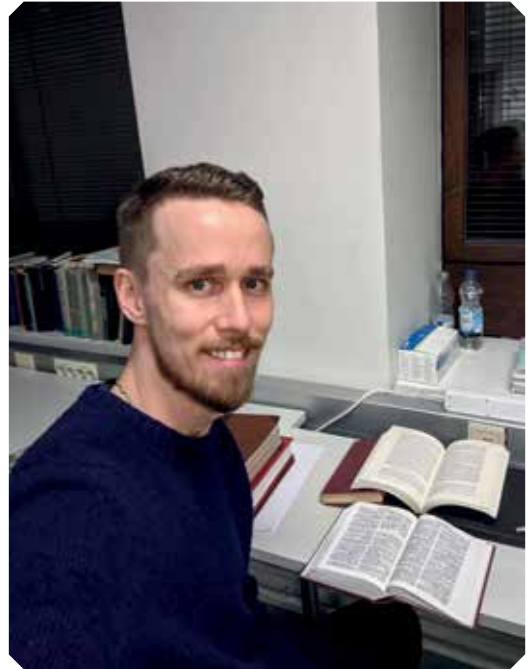
I VÄGRÖJARENS FOTSPÅR

Jag är säkert inte den enda, vars liv under pandemin har präglats av en känsla av utsiktslöshet. Kanske någon också åt dig har ställt den svåra frågan: "Var kan du se dig själv om fem år?" I nuläget vill många säkert svara bara med en djup tystnad. När framtidsutsikterna skymms av dimma fylls sinnet lätt av känslor av tvivel och osäkerhet.

I själva verket är framtiden för oss alla höljd i dunkel – både under pandemin och annars – och ingen kan veta vad den för med sig. Som kristen tänker jag, att bara genom att se vad Gud redan har gjort och hur vi har kommit till denna stund kan vi veta vart vi är på väg. I den meningen kan vi se framåt och veta åt vilket håll vi ska gå bara genom att se bakåt.

Hur kan vi då undvika alla de gropar och hinder som vi inte kan se? Profeten Mika säger (2:13): "En som banar väg drar ut framför dem, – Deras kung tågar framför dem, Herren går i spetsen för dem." Framtiden är inte för Jesus höljd i dunkel utan han vet och ser allt. Vår uppgift är att lära oss att se med öronen, eftersom vi hålls på den rätta vägen bara genom att höra hans ord. Jesus säger: "Mina får lyssnar till min röst, och jag känner dem, och de följer mig. Jag ger dem evigt liv." (Joh 10:27 - 28)

Teologiska Institutet i Finland har under mina studier varit ett stöd för mig på många sätt. Goda arbetsutrymmen, ett utmärkt bibliotek och en varm atmosfär är exempel på detta. Men det viktigaste för mig har varit den undervisning byggd på Guds ord som jag har fått höra både

fysiskt och på distans. Guds ord är ett ord som för till en öppen plats, ger en framtid och ett hopp; och det bästa – Guds ord varar i evighet! Vart än livet för oss så är vi säkert på den rätta vägen när vi ser oss själva i Kristus och förblir inom hörhåll för hans ord.

TEXT OCH BILD: DANIEL SALO,
TEOLOGI STUDERANDE
(ÖVERS. CHRISTIAN PERRET)

”SPRING SÅ ATT NI VINNER DET”

SLEF deltar i år i Run for Missions (#R4Mjuoksu) kampanjen tillsammans med alla kyrkans officiella missionsorganisationer. Jag ska också själv löpa för missionen. När jag planerat för kampanjen har mina tankar gått till Paulus ord i 1 Kor 9:24–25:

”Vet ni inte att av alla löparna som springer på arenan är det bara en som får priset? Spring så att ni vinner det. Alla som tävlar måste ha disciplin i allt – de gör det för att vinna en segerkrans som vissnar, vi för att vinna en som aldrig vissnar.”

Paulus har de berömda isthmiska spelen i tankarna. På ”stadion”, d.v.s. idrottsplatsen, hölls tävlingar i gymnastik, hästsport och musik. Löptävlingarnas längd var 185 meter och konkurrensen var stenhård. Det gick inte att irra hit och dit, utan det gällde att verkligen ha målet i sikte och ta den kortaste vägen dit. Deltagarna satsade stort på att vinna, de underkastade sig hård träning och självdisciplin.

Men livet är mer än motion. Paulus skriver egentligen om livet som kristen. Vi kan inte irra hit och dit och flyta med strömmen vart den nu skulle råka föra oss. Nej! Vi behöver ha det himmelska målet i sikte och löpa disciplinerat och uthålligt.

Texten finns i ett allvarligt textsammanhang. Paulus beskriver hur alla israeliterna som lämnade slaveriet och avgudadyrkan i Egypten blev döpta till Mose genom molnskyn och Röda havet. De fick alla samma andliga mat, samma andliga dryck och Kristus följde med dem. Ändå blev de flesta kvar i öknen och nådde inte målet. De föll för avgudadyrkan och otukt, de

frestade Kristus, knotade och litade inte på Guds löften. Paulus summerar: *”Det som hände dem är exempel, och det skrevs ner för att varna oss som har världens slut inpå oss. Därför ska den som tror sig stå se till att han inte faller.”* (1 Kor 10:11)

Som kristna bär vi en livskallelse att kämpa mot synden, särskilt i våra egna liv. Det nya liv som vi fått i dopet ska vi ge näring genom Bibeln, bönen, nattvarden och den kristna gemenskapen.

Kära vän, skulle vår frälsning och seger hänga på oss själva skulle ingen nå himlen. Vårt ända hopp står till Kristi försoningsverk på Golgata kors, den oförtjänta nåd som Gud visar oss då han förklarar oss rättfärdiga, rena och fläckfria i Jesus Kristus. Detta var en dyrbar skatt för Paulus som i sitt tidigare liv verkligen hade löpt vilse. Jag hoppas att det också är en dyrbar skatt för dig?

TEXT: ALBERT HÄGGBLM
VERKSAMHETSLEDARE, SLEF
FOTO: OVE LILLAS

NY IUSTITIA ATT BESTÄLLA

Timo Eskola, *Arvosodan aikakausi: Värdekrigets tidsålder: kyrkan i den efterkristna kulturens grepp.*

Värdeliberalismens tidsålder har gett upphov till allvarliga och hårda spänningar både i samhället och i kyrkan. Polariseringen har varit kraftig. Kampen pågår framför allt på de sociala medierna.

Docent Timo Eskola söker i sin bok (boken är på finska) förklaring till situationen med västerlandets ideologihistoria som bakgrund. Värdekonflikten stiger fram ur den postmoderna ideologins vågor. Vissa har rentav talat om ett direkt värdekrig som för närvarande pågår i många länder. I boken behandlas såväl den av Derrida utvecklade nedmonteringen av ordens betydelse som Butler Hankalas könsfeminism. För kyrkan är det speciella i denna situation att här går en central skiljelinje som berör kristendomen i högsta grad. Kyrkan representerar nämligen för många en berättelse som i denna kamp hotar att fördäras.

Eskola fäster uppmärksamhet vid att det typiska för vår tid är att olika medel och sätt att påverka sker så snabbt. De traditionella metoderna för det demokratiska beslutsfattandet har förlorat sin betydelse och har ersatts av de sociala mediernas metoder med deras direkta påverkan. Värdekonflikten märks i synnerhet på internet.

Striden berör i allmänhet olika drag i sexualiteten. Typiskt för vår tid - som betonar subjektet - är att identiteten står i centrum. Detta framgår också av de benämningar som används i kampen: genderideologi, inklusivism, identitetspolitik, woke- och cancelkultur. Människorna söker rätt för den enskilda individens egna erfarenheter. Ideologins drag syns redan i ministerierna, på kommunförbundets sidor samt i THL:s ordlista för jämlikhet.

Den polariserade diskussionen beaktar i allmänhet inte att det samtidigt är fråga om yttrandefrihet och ofta också om religionsfrihet. I boken söker Eskola dels förklaring till spänningarna, dels en lösning för främjande av en respektfull dialog.

Du kan beställa boken från STI tfn 09 668 9550 eller kirsi.kuru@sti.fi

Priset är 20 euro (studerande 15 euro)

Postavgift tillkommer.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
(ÖVERS. FREDRIK KLEMETS /
LEIF ERIKSON)

STI under sommaren

16.6.–13.8. stängt
16.-31.8. kl. 9–16

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda
generalsekreterare Santeri Marjokorpi
sekreterare Kirsi Kuru

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19.
Undantag i öppettiderna under coronapandemin, kolla på annonsen ovanför denna sida.

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Lauri Vartiainen
Finska Bibel-institutet

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Såningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev. luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv.Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laestadianernas Fridsföreningars Förbund

Finansieras av frivilliga bidrag.
Medlemsavgift för understödande medlemmar: 40 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mot med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland RA/2020/1362 som började 1.1.2021 och är giltigt tills vidare.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.
ISSN 2243-075X (Print),
ISSN 2243-0768 (Online)

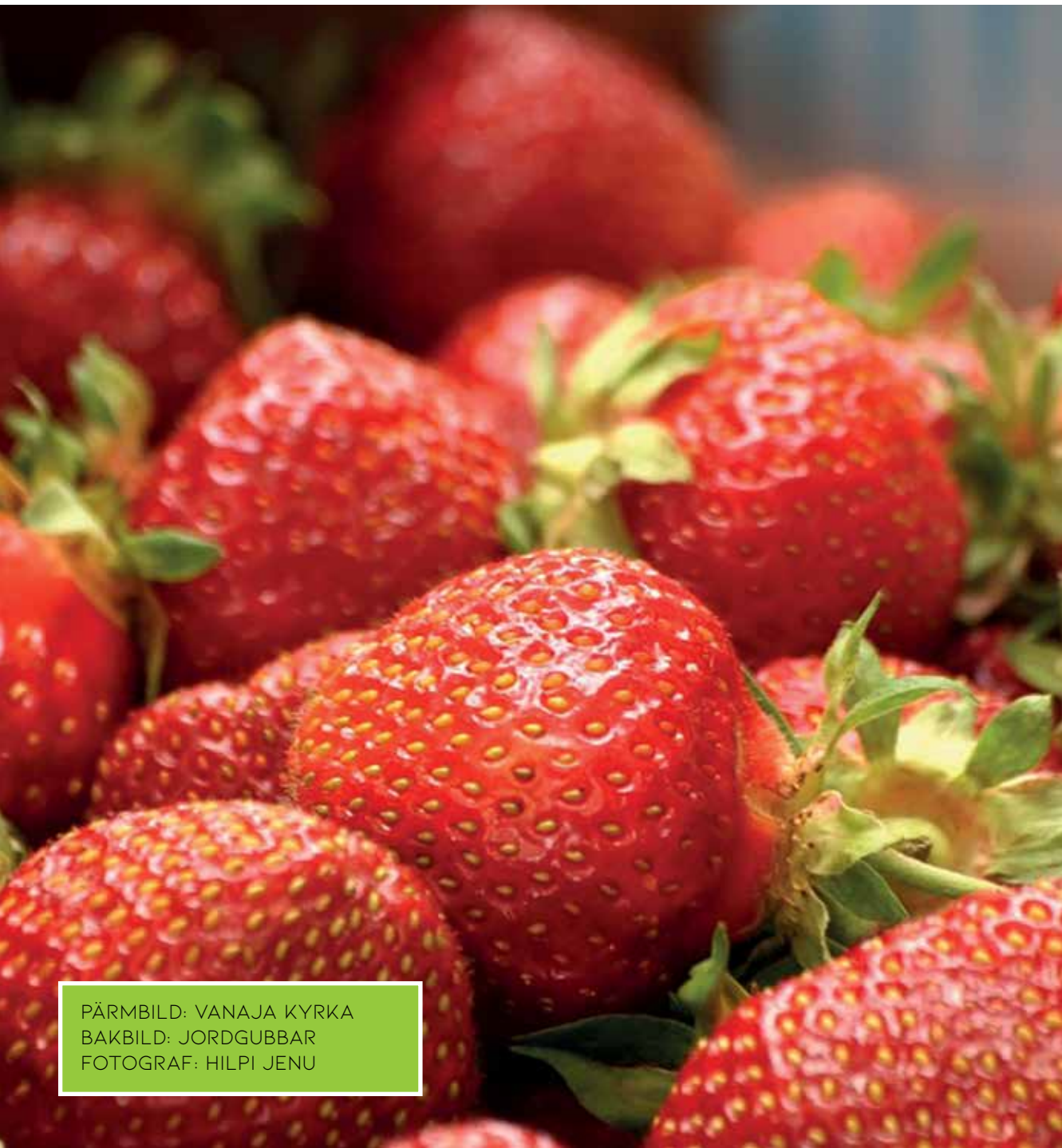
TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
KAJSANIEMIGATAN 13 A
00100 HELSINGFORS

.D022

Posti Green

PÄRMBILD: VANAJA KYRKA
BAKBILD: JORDGUBBAR
FOTOGRAF: HILPI JENU

I HIMMELEN, I HIMMELEN DÄR HERREN GUD SJÄLV BOR, DÄR VÄNTAR OSS ALL GLÄDJE ÄN
OCH SALIGHET SÅ STOR. VÅR GUD OCH FADER FÅR VI SE, JA, ANSIKTE MOT ANSIKTE
SE HERREN SEBAOT. (PSALM 568)